

ZLOČIN U SABORSKOM (OPT. ZDRAVKO PEJIĆ)

IZVJEŠTAJI S PRAĆENJA SUĐENJA

7. veljače 2013. godine – glavna rasprava, dokazni postupak

Suđenje je pratio Miren Špek, promatrač Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek

Na današnju glavnu raspravu su se odazvali svjedoci: Željka Pejić, Mato Vuković i Predrag Knežević.

Svjedok Miloš Momčilović je pisanim podneskom obavijestio Sudsko vijeće kako nije spreman svjedočiti o inkriminiranom događaju, no postoji mogućnost ispitivanja pred Višim sudom u Beogradu, posredstvom video-linka.

Svjedoci Željko Mudrinić i Nikola Trbojević nisu se odazvali pozivu.

VJEŠTAK dr. STJEPAN GUŠIĆ

Kako je od vremena identifikacije prošlo mnogo godina, vještak se nije mogao sa sigurnošću sjetiti svega što je napisano u Zapisniku o ekshumaciji pa je Sudsko vijeće izvršilo uvid u Zapisnik o ekshumaciji, izvršen na temelju naloga Županijskog suda u Karlovcu, u Saborskom na lokaciji Popov Šamac 26. listopada 1995. godine po Komisiji za zatočene i nestale Vlade RH.

Vještak je izvršio identifikaciju vreće br.12 (žrtva Nikola Dumančić). U vreći je zatekao veći broj kostiju u stanju raspadanja, zeleni prsluk, vestu, kožnu futrolu s grbom SFRJ, zubnu protezu, ostatke zdravstvene iskaznice. Izvršena je identifikacija po nećaku Mati Vukoviću (DNK i vizualna). Potvrđeno je da se radi o tijelu pokojnog Nikole Dumančića.

Vještak je podnio i stomatološki list pok. Nikole Dumančića (proteza) u spis predmeta. Iskazao je kako je na istoj lokaciji pronađen veći broj posmrtnih ostataka, koje su rekonstruirali kako od odjeće i ostalih predmeta, tako i drugih kostiju. U svom mišljenju nije naveo da se radi o prostrijelju, iskazao je da to ne može navesti sa sigurnošću, jer nije bilo mekog tkiva. Također, veliki dio identifikacije i rekonstrukcije je radio i antropolog.

Na upit braniteljice po službenoj dužnosti opt. Zdravka Pejića, odvjetnice Ružice Spasojević, vještak je iskazao kako nije nužno da bi na kostima bile oznake od rafalne paljbe, no nisu ni imali sve kosti na raspolaganju.

VJEŠTAK dr. MILOVAN KOTUR

Vještak je izvršio identifikaciju vreće br.15 (žrtva Kata Dumančić, r.1930.). U vreći je zatekao izrazito žensku lubanju, češalj, maramu, gornju zubnu protezu.

Identifikacija je učinjena u studenom 1995. godine, pa se vještak sa poteškoćama prisjećao ekshumacije. Nećak Mato Vuković je potvrdio da je pok. Kata Dumančić imala gornju zubnu

protezu, a stomatološki list je vještak predao kao prilog u spis predmeta. Dijelovi odjeće, predmeti koji su se nalazili u blizini, ukazali su na zaključak da je riječ baš o pok. Kati Dumančić. Uzrok smrti nije bilo moguće utvrditi iz ostataka, no vještak smatra da je jednaka kao i kod supruga te ne isključuje mogućnost strijelne ozljede.

Datum smrti je inače datum kada je obitelj prijavila nestanak, a to je prema iskazu vještaka, uobičajena procedura.

SVJEDOKINJA ŽELJKA PEJIĆ

Svjedokinja je propisno upozorena sukladno članku 234. ZKP-a da kao supruga optuženika nije dužna svjedočiti. Iskoristila je blagodat nesvjedočenja.

SVJEDOK MATO VUKOVIĆ

Nećak pokojnih Dumančića, koji su mu ujak i ujna, govorio je o zaseocima Šolaja, Borik, Varoš, i mjestu Saborskom. Radio je u HEP Rijeka, ali se vratio spasiti obitelj i djecu. Sukobi su počeli već u rujnu i listopadu, on se kasnije prijavio u rezervni sastav policije i pridružio se obrani mjesta. U Saborskom su bili specijalci iz Karlovca te policija iz Duge Rese, ali su se povukli krajem srpnja, odnosno početkom kolovoza. Zapovjednik obrane mjesta bio je Marko Krizmanić (MUP) od rujna mjeseca pa sve do pada. Za to vrijeme nije osnovana HV. U jednom momentu u obrani je sudjelovalo i do 300 osoba. Posjedovali su osnovno naoružanje uz nekoliko minobacača. Mnogo puta je došlo do potpisivanja primirja između MUP-a RH te TO Plaško i Milicije SAO Krajine, pa se lokalno stanovništvo i vraćalo.

U studenom su civili uzimali, jer su sukobi bili sve žešći. I sam svjedok se povlačio pred neprijateljskim trupama. Sjeća se puzanja kroz grmlje i šumu dok su zrakoplovi i tenkovi JNA prolazili kroz zaseoke.

Ujak i ujna su se, nakon paleži kuće, sakrili u podrum kuće obitelji Šolaje (Duje i Naranča). Kada se JNA uključila u sukob, MUP se povlačio, a civili su izlazili.

Tenkovi JNA „čistili“ su područje, a iza njih su išla dva do tri pripadnika TO ili rezervnog sastava milicije SAO Krajine.

Iz razgovora sa sinovima Duje Šolaje, svjedok je saznao da je Dujo mislio spasiti obitelj Dumančić, ali oni se nisu snašli, rekli su da su Dumančići, a Dumančići su Hrvati, a da su rekli da su Šolaje, bili bi živi, iskazao je svjedok.

Govorio je i o Nikoli i Željku Šolaji kao i o Stevi Šolaji. Navodno je Stevin sin bio u četnicima, a u podrumu (druge kuće, poniže brda) skrivao je druge Dumančiće i Malkoče. Njih su tenkovi i TO zaobišli, gledali su podrum prve kuće (na brdu), nisu ga vidjeli, pa su ga zaobišli. Misli da je Stevo umro u međuvremenu.

Nikolin sin Željko je bio u rezervnom sastavu MUP-a, kasnije je bio zarobljen, pa je Nikola išao u pregovore.

Dana 12. studenoga 1991. u mjestu Saborskom i okolici ubijeno je između 50 i 60 civila. Na lokaciji Popov Šanac pronađeno je 20-ak tijela. Zaseok Šolaja udaljen je oko 1,5 km od lokacije Popov Šamac.

Svjedok je inače čuo za opt. Zdravka Pejića, ali ga nije poznavao. S Predragom Kneževićem o ovome nije razgovarao, a Ratka Grkovića zna iz lokala.

Na upit braniteljice opt. Zdravka Pejića, odvjetnice Ružice Spasojević, svjedok je iskazao kako je istina da je o ubojstvu ujaka i ujne pričao Jeleni Berić, ali misli da se ona pogubila. Rekao joj je da su ubijeni metkom, ali da se pričalo, ne da je on to vidio, da su i zaklani. Iskazao je kako je moguće da je bilo izživljavanja, tj. da je netko zaklan, jer se tako pričalo po mjestima, ali nitko to nije neposredno i vidio.

SVJEDOK PREDRAG KNEŽEVIĆ

Svjedok je dao iskaz 2004. godine pred Županijskim sudom u Karlovacu (istražni postupak).

Na današnjoj glavnoj raspravi je iskazao kako tijekom 1991. godine nije htio ići ratovati u rovove za JNA, pa je pristupio rezervnom sastavu milicije SAO Krajine.

Duško-Dujo Latas je bio zapovjednik milicijskih snaga, a Boško Grba komandir Teritorijalne obrane Plaški.

U inkriminirano vrijeme u okolici je bilo dosta naoružanih ljudi (JNA, TO, milicija), čistila se okolica, na način da bi iza tenka prošla aktivna vojska, pa onda TO (koji je bio podijeljen na grupe s različitim zadacima), a u jednom trenutku došlo je i do sukoba između TO i JNA oko načina izvođenja proboja. Pripadnici rezervnog sastava milicije imali su automatske puške, kao i pripadnici TO-a, a dobili su oko 150 komada municije.

Svjedok nije vidio ubojstvo Kate i Nikole Dumančić. Vidio je starije ljude kako nepomično leže na zemlji. Nije vidio krv, ništa, samo da leže nepomično. On im nije prilazio. To mu je bilo prvi puta da je vidio žrtvu rata.

Jedan od pripadnika, Ljuban Korajlija, rekao mu je da je starce ubio Zdravko Pejić, a kada je svjedok kasnije optuženog vidio u "gostioni" te ga pitao zašto je to učinio, isti mu nije dao odgovor. Po mišljenju svjedoka, opt. Zdravko Pejić je bio pomalo poremećen.

Svjedok je nekoliko puta rekao kako bi im pomogao ali da se bojao grupe koja je bila pored kuće gdje su ležali starci. Bojao se da će ga ubiti, jer su mu već prijetili da surađuje s Hrvatskom, tj. da su mu neki članovi obitelji Hrvati.

Predsjednica sudskog vijeća pročitala je svjedoku iskaz dan pred istražnim sucem 2004. godine u kojem je jasno iskazao kako mu je opt. Pejić rekao: "Jebem ti mater i tebe ću!", tj. da se jasno razlikuje od sadašnjeg, jer sada svjedok iskazuje da nije vidio izričito da ih opt. Pejić ubija rafalom, nego da su već ležali tamo.

Svjedok je potvrdio da su tamo bili i Mane Trbojević, Duško Kompar, Dubravko Vukelić i Ratko Grković. Sjeća se i Miloša Momčilovića i Mudrić Željka. Ne sjeća se da je tako iskazao pred istražnim sucem, ali stoji kod toga da nije vidio, a sjeća se da su oni bili tamo.

Ubojstvo nije prijavio zapovjedniku Dušku Latasu ni Bošku Grbi.

Na upit braniteljice opt.Zdravka Pejića, odvjetnice Ružice Spasojević, svjedok je iskazao kako nisu dobili konkretne zadatke. Znali su da moraju ići u pregled kuća. On osobno to nije radio.

Kada je vidio trupla pred kućom, ista nije gorjela. Bila je čitava. Nije prepoznao kosu pok. Kate Dumančić.

Dokazni prijedlozi

Stranke su predložile dodatne dokaze, pa je tako ŽDO Rijeka predložilo da se u nastavku glavne rasprave kao svjedoci ispituju **Marko Krizmanić, Nikola i Željko Šolaja, Ratko Grković i Dubravko Vukelić,** dok je obrana predložila da se kao svjedoci ispituju **Ljuban Korajlija i Duško Kompar.**

Obje stranke dale su suglasnost da se pročitaju iskazi svjedoka Ratka Grkovića i Dubravka Vukelića, saslušanih u istražnom postupku pred Okružnim sudom u Beogradu, Vijećem za ratne zločine, zamolbenim putem.

U iskazu **Dušana Grković** stoji da je čuo rafale i pucanje na sve strane. Bio je pripadnik TO Plaški. Zna za nesporazum između JNA i TO. Poznavao je Zdravka Pejića. Bili su zajedno u TO. Čuo je da su usmrćeni neki civili. Majka mu je bila Hrvatica pa se nije više raspitivao.

Dubravko Vukelić je rekao da je pristupio u TO Plaški u ljeto 1991. godine. Ne sjeća se inkriminiranog događaja, ali poznaje optuženoga. Poznato mu je da je optuženi bio pripadnik izviđačkog voda. Nije poznavao druge stanovnike. Pejić mu je inače kum i poznato mu je bio na izdržavanju kazne u Sremskoj Mitrovici zbog ubojstva. Optuženi mu nikada nije govorio o tome.

Nakon vijećanja doneseno je Rješenje kojim je **prihvaćen prijedlog obrane** da se u nastavku glavne rasprave kao svjedoci ispituju **Marko Krizmanić, Nikola i Željko Šolaja.** Prihvaćen je prijedlog Županijskog državnog odvjetnika iz Rijeke da se kao svjedoci ispituju **Ljuban Korajlija i Duško Kompar.**

Postoji mogućnost ispitivanja pojedinih svjedoka putem videolinka s Višim sudom u Beogradu.

Nastavak glavne rasprave je zakazan za **22. ožujka 2013. u 9,00h.**